

Geachte leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat van de Tweede Kamer,

In de uitnodigingsbrief voor het rondetafelgesprek voor woensdag 12 september a.s. heeft u het doel voor deze bijeenkomst aangegeven en heeft u tevens twee hoofdvragen gesteld.

Mijn bijdrage aan het rondetafelgesprek zal specifiek gaan over de ervaring van mij, als omwonende, met het winnen van magnesiumzout op de locatie WHC-1 Borgercompagnie en de locatie WHC-2 Tripscompagnie.

Ik ben Jakoba Gräper-Niemeijer, 71 jaar en ik woon sinds augustus 1966 in Borgercompagnie, huisnummer 121. (De woning is gebouwd in 1903, door mijn overgrootvader). Ik woon er samen met mijn echtgenoot. Onze dochter en zoon zijn in Borgercompagnie opgegroeid en vervolgens uitgevlogen.

Bij het lezen van de eerste hoofdvraag, “Hoe kan de zoutwinning op een veilige manier plaatsvinden”, heb ik mij zelf bedenkijd gegeven of ik op basis van die hoofdvraag dit rondetafelgesprek wel wilde ingaan.

Voor mijn gevoel bood deze vraag geen mogelijkheid om conclusies te trekken anders dan dat magnesiumzoutwinnen moet doorgaan. Maar wat nu als de werkelijkheid uitwijst dat het niet veilig kan, trekt de minister van EZK dan de conclusie het winnen van magnesiumzout te beëindigen?

In het kader van de gemeenteraadsverkiezingen van afgelopen maart 2018 heb ik een overzicht gemaakt van 45 jaar magnesiumzout mijnbouw zowel in ons dorp Borgercompagnie (WHC-1) als vanuit de locatie Tripscompagnie (WHC-2). Het stuk is ook naar de leden van Provinciale Staten gegaan met een aanduiding waar de feiten terug te vinden zijn. Dat overzicht sluit ik ook bij.

Ik eindig dat schrijven met de volgende woorden:

Wij weten, ook in Borgercompagnie moet naast nog verdere daling van de bodem en de vele aardbevingen om ons heen eerst een catastrofe gebeuren voordat de gemeente, de provincie en Den Haag willen ingrijpen.

Precies een maand later, op 20 april 2018, deed zich een calamiteit voor bij Nedmag B.V.

Terwijl ik dit schrijf, ter voorbereiding op het rondetafelgesprek, lees ik op de website van Nedmag dat de resultaten van het onderzoek naar het hoe en waarom van de calamiteit omstreeks september worden verwacht. Ik kan u verzekeren dat het bedrijf er alles aan zal doen om u, het SodM en de minister van EZK te voorzien van een positieve oplossing van de calamiteit zodat het advies van SodM aan de minister alleen maar kan zijn: “laat Nedmag verder gaan met haar ondergrond vernietigende activiteiten”.

Let daarbij ook op het volgende, alle gegevens betreffende de put eigenschappen en werkzaamheden verricht aan die putten hoeven pas **na 5 jaar** openbaar gemaakt te worden. Dat is niet te rijmen met het algemeen belang dat gediend is met het op de voet kunnen volgen van wat er in onze directe leefomgeving in de diepe ondergrond gebeurt.

Als omwonenden moeten wij, na de calamiteit van 20 april j.l., onze informatie van de website van Nedmag halen. Nedmag weigert om in een plenaire bijeenkomst voor alle omwonenden opening van zaken te geven en om vragen te beantwoorden. Met een grote groep omwonenden hebben we dan ook tijdens een inloopavond van Nedmag (13 juni 2018) een stil inloop protest gehouden tegen deze één op één informatieverstrekking. (De verdeel en heers tactiek van Nedmag, passend in hun bedrijfscultuur)

Dat deze calamiteit de firma Nedmag hoofdbrekens kost waarover zij niet met de omwonenden wil communiceren, bevestigt het vermoeden van de omwonenden dat het publieke ondergrondse domein in handen is van een op geld en macht beluste onderneming met steun van de plaatselijke overheid en een toezichthouder die zich pas onlangs realiseerde de afgelopen 40 jaar slechts beperkte aandacht te hebben gehad voor de methoden en technieken voor het winnen van magnesiumzout. (zie SodM, Staat van de sector zout, blz. 2)
Naar nu eindelijk is gebleken kan dat niet veilig.

Tussen 2010 en 2013 ben ik, samen met meerdere vertegenwoordigers van de inwoners van Borgercompagnie, Tripscompagnie en de Langeleege, drie jaar bijna maandelijks in gesprek geweest met Nedmag, met een vertegenwoordiger van de provincie Groningen, vertegenwoordigers van de gemeente Veendam, Menterwolde (nu Midden-Groningen) en het Waterschap.

Toen bleek al gauw dat **niet meten** leidt tot **niet weten** maar ook tot **niet willen weten**. Dat geldt zeker voor wat betreft de schades aan onze huizen.

Over het onderwerp schade aan onze huizen wil ik het in dit rondetafelgesprek echter niet hebben.

U heeft onlangs kennis kunnen nemen van het TU Delft rapport en daarin kunt u lezen hoeveel er in de afgelopen 45 jaar gerommeld is in onze ondergrond zonder dat **dat** gerommel allemaal gemeten is, met als gevolg dat het nu niet meer mogelijk is om ontstane schade aan bebouwing toe te wijzen aan een specifieke mijnbouwactiviteit of waterbeheersplan. Uit dit TUD rapport citeer ik van blz. 189 de volgende zinnen:

“ Een aantal panden, met name in de omgeving van de diepe bodemdaling van Nedmag, hebben een kwetsbare funderingssituatie. Bovenstaande leidt er toe dat in dit gebied voorzichtigheid is geboden bij het aanpassen van oppervlaktewaterpeilen. Vanwege de gevoeligheid van panden, de specifieke ondergrondcondities en dus het schade-risico, zou de monitoring van de effecten in dit gebied geïntensiveerd moeten worden”. Einde citaat. Dat monitoren is de afgelopen 45 jaar NIET gebeurd, met het gevolg dat de individuele burger nu met de brokken zit. Meer wil ik er hier niet over zeggen.

Naast het ondervinden van individuele schade aan onze huizen lijden wij als bevolking van Veendam en omgeving als geheel onder de gevolgen van de magnesiumzout mijnbouw in combinatie met de gaswinning.

Laagfrequent geluid treft een aantal mensen en verstoort bij deze mensen hun lichamelijk en geestelijk welzijn. Na jaren van bijna echt “vechten” om gehoord te worden met deze klacht, lijkt nu eindelijk ook het SodM doordrongen van de ernst ervan. Na ruim 9 jaar is het SodM bereid serieus onderzoek te willen doen naar de herkomst van dit levens verstorende laagfrequente geluid.

Een aantal jaren geleden bleek een koeltoren van Nedmag de veroorzaker van het probleem, pas jaren later werd het probleem verholpen. Rekken, rekken en nog eens rekken, voordat het probleem werd opgelost. (Het kost immers geld en de winst marges zijn klein?)

Inmiddels wordt door niemand meer ontkend dat wij wonen in het gebied met gestapelde mijnbouw. De gemeente Veendam waar mijn dorp Borgercompagnie deel vanuit maakt wordt omgeven door gasvelden met tussen die gasvelden gelegen het zoutkussen Veendam. Grote breuklijnen van de aarde lopen daar doorheen. Aardbevingen eveneens om ons heen en ook in ons dorp.

Met de kennis van nu is het toch onvoorstelbaar dat Nedmag, het ministerie van EZK, het SodM, de Tcbb en TNO niet inzetten op de nieuwe meettechnieken om trillingen in de diepe ondergrond te meten, om trillingen boven de grond te meten, om gebouwen te voorzien van meetapparatuur etc, etc. Zolang al deze inzicht gevende technieken niet verplicht worden gesteld en het principe “meten is weten”, niet strikt wordt toegepast, kan ook wetenschappelijk niets worden vastgesteld en moet ik concluderen dat er niet meetbaar veilig magnesiumzout gewonnen kan worden. De calamiteit bij Nedmag op 20 april 2018 heeft ons als omwonenden van beide locaties gesterkt in onze jarenlange opvatting, mede gebaseerd op onze contacten met externe deskundigen, dat er onvoldoende kennis is bij Nedmag, de toezichthouder, het ministerie van EZK en de wetenschap om op verantwoorde wijze nog jaren met deze activiteit door te gaan.

U hoeft het SodM rapport, “Staat van de sector zout” maar te lezen en de vele onzekerheden spatten van de bladzijden af.

De conclusie van dit rondetafelgesprek zou dan ook moeten zijn: stoppen met het winnen van magnesiumzout bij Borgercompagnie en Tripscompagnie en alle in de toekomst geplande locaties, want magnesiumzoutmijnbouw op een veilige manier is niet mogelijk.

Heeft de overheid goed inzicht in de gelden die beschikbaar moeten zijn voor de afbouw van de winning? Wij als omwonenden hebben dat inzicht niet en dat maakt ons zeer achterdochtig. Wie draait er straks op voor de kosten? Herstel is nu al niet meer mogelijk. Hoe groot is de schade nu al? Nog zeer recent heeft de provincie Groningen voor het hele gebied waarop de locatie WHC-1 staat in het kadaster laten aantekenen dat op grond van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperking onroerende zaken op dit perceel (75105 m2) een publiekrechtelijke beperking ligt en wel vanwege de bodemverontreiniging.

In hoeverre is de bodem onder ons al verontreinigd? Met het weglekken van pekkelwater en dieselolie als gevolg van de drukval in de cavernes, afgelopen april, is het nog steeds onbekend welke blijvende schade dat veroorzaakt aan de bodem in de diepe ondergrond en mogelijk ook op het niveau van het waterpeil. De gevolgen kunnen enorm ingrijpend zijn en het gebied ongeschikt maken voor landbouw en bewoning.

Die onzekerheid maakt dat de winning van magnesiumzout op de kortst mogelijke termijn afgebouwd dient te worden.

Magnesiumzoutwinnen is **niet** van nationaal belang.

Weet u wie de winst opstrijkt? Onder andere de 50% aandeelhouder Lhoist, bekend van het ontwijken van belastingen in België en de Noordelijke Ontwikkelings Maatschappij (NOM), de overheid.

Heeft u inzicht in de financiële situatie van Nedmag in relatie tot de enorme schade bedragen die dit bedrijf moet investeren bij het abandonneren van putten en het beëindigen van de werkzaamheden? Schades die nu al werkelijkheid zijn maar ook schades die zich pas na tientallen jaren of langer zullen openbaren. Wilt u daar verantwoordelijk voor gehouden worden?

Dit alles overziend zijn er meer dan voldoende redenen om op de kortst mogelijke termijn Nedmag te verplichten de zoutwinning te beëindigen in onze toch al zwaar belaste provincie.

NASCHRIFT: Bovenstaande bijdrage heb ik op 13 augustus 2018 geschreven.

Woensdag 22 augustus 2018 publiceerde het SodM op haar website een drietal stukken die betrekking hadden op het bezwaar tegen het afgewezen Handhavingsverzoek van de gemeente Midden-Groningen.

Bezwaarmakers zijn de gemeente Midden-Groningen, de stichting Stop Zoutwinning en de familie Gräper-Niemeijer.

De publicatie betreft de volgende documenten:

Geen nieuwe putten en cavernes voor zoutwinning bij Veendam onder huidig winningsplan. D.d.22-08-2018

Brief van SodM aan Nedmag. Betreft: Status winningsplan en uitbreiding VE-5 en VE-6. D.d. 13-07-2018

Brief van SodM aan de minister van Economische Zaken en Klimaat. Betreft: Nader advies over aanvraag omgevingsvergunning Nedmag. 13-07-2018

Ik dank u voor de gelegenheid die u mij heeft geboden om te verwoorden wat heel veel inwoners van Borgercompagnie en Tripscompagnie en Veendam u ook kunnen vertellen.

In de afgelopen jaren zijn ook heel veel mensen murw geslagen, hebben veel mensen gezondheidsproblemen gekregen en hebben op advies van de arts de strijd gestaakt. Dat ook bij de zoutwinning een wel zeer ongelijke strijd wordt gevoerd, moet u met de ervaring van de gaswinning bekend voorkomen. In ons geval ontvangen we daarbij ook nog eens totaal geen steun van het gemeentebestuur van Veendam.